

KUDA IĆI?

Povod za ovaj napis obilje je pogrešno upotrijebljenih riječi u prijevodima raznih uputa za rukovanje digitalnim uređajima, a posljedično i u mnogobrojnim stručnim radovima. Pravopisna pravila opširno su protumačena i trebala bi biti svima dovoljno poznata. Za stručne pojmove rabe se mnoge riječi, a osobito tuđice. Stručni jezik nije moda. Zato uza sve (koliko je to moguće u živu jeziku postići) hrvatske riječi, kod kojih bi mogla nastati i najmanja sumnja u njihovo značenje, treba prvo dobro promisliti što se pod tim pojmom htjelo ili trebalo reći. U današnjem "stručnom prevodilačkom" jeziku mnoge se riječi rabe i prepisuju bez prave potrebe, a često su dodane nepotrebne opisne rečenice. U geodeziji imamo cijeli niz tuđica i posuđenica i to nas ne smeta ako su pravilno upotrijebljene i ako znamo njihovo podrijetlo i njihovo značenje. U sudaru dvaju svjetskih jezika, engleskog i francuskog, nestaju kod nas već udomaćene tuđice kao npr.: portabl (prenosni) pisaci stroj i neki drugi uređaji koji su "vrlo pogodni za prenošenje" (od lat. portare – nositi). Tako danas imamo nepotrebnu riječ *dlanovnik*, što je loš prijevod za handy. Znamo da je *hand* – ruka, pa od tuda rukavice, rukovati se, pružiti jedan drugomu ruku, imati pri ruci, tako je malen da mi stane u ruku. *Handy* ne držimo na dlanu jer bi nam ispao, tj. dlan bez prstiju ne može ništa čvrsto držati – osim kapi vode. Ako već imamo mnogo drugih usvojenica iz engleskog računalnog jezika, što manjka riječi handy? Jer loš prijevod *dlanovnik* nije točan. Nove fotografske aparate reklamiramo kao digitalne (lat. digitus – prst; engl. digital – tipka) kamere. U skladu s "dlanovnikom", "fotoprst" bi bio jednako "uspješan" prijevod za digitalnu kameru.

Evo sada iz naputka za uporabu jednog uređaja prijevod, opis i tumačenje engleske riječi *Routes*: "omogućuje vam izradu rute do vaše destinacije sa svim točkama na tom tragu". Riječ *ruta* (*rout*) podrazumijeva put prema cilju, tj. maršruta. Npr. do Karlovca se može autcestom ili starom cestom bez navođenja imena usputnih mjesta. Ako nas netko pita "Kamo ideš?", treba odgovoriti koji je naš cilj (u Karlovcu). Dok na pitanje "Kuda ideš?", treba potanko opisati put kojim se trebamo kretati do tog cilja (s naznakom svih mjesta kroz koje treba proći).

U ovom konkretnom primjeru mi geodeti trebali bi se sjetiti "kak su rekli i pisali naši stari". Tako u Mayerovu *Kleines Konversationslexikon* iz 1899. god. piše: *Itinerarium* (lat.) – opis puta s nazivima svih postaja, udaljenostima i kartografskim crtežom, slično današnjim autokartama (op. aut.). *Itineraria Antonini* službeni je plan i opis puta na zemlji i moru, koji je 333. godine poslije Krista sastavio jedan kršćanin za putnike od Burdigala (Bordeaux) do Jeruzalema. Jedan primjerak karte *Tabula Peutingeriana* čuva se u Beču. U Klaićevu rječniku tuđica piše: *Itinerar* (lat.) je opis nekog puta s podacima o stajalištima i udaljenostima od latinskog *itio* – hodanje, hod. Iz navedenoga se vidi da je u engleskom naputku krivo upotrijebljena riječ *ruta*.

Postoje i tri knjige Julijana M. Luterotia, kapetana fregate i redovitog profesora u pomorskoj vojnoj akademiji: *Terestrička navigacija*, Jadran, Dubrovnik, 1927; *Astronomska navigacija*, Jadran, Dubrovnik 1928; *Praktična geometrija (Geodezija)*, Jadran, Dubrovnik 1929. U pripomenku piše: "Pri sastavljanju knjige držao sam se najmodernijih sličnih udžbenika, popunivši građu odnosno izostavivši neke stvari prema vlastitom iskustvu te potrebama i stanju moderne navigacije, koja se nauka upravo sad nalazi u nekom prelaznom stanju zbog sve šireg upotrebljavanja i iskorišćavanja bežične telegrafije i elektrotehničkih sredstava uopće".

Već sam u časopisu "Nafta" 1978. god. opisujući postojeće i uređaje u projektu, a koji se razlikuju po svojim osobinama od do tada poznatih geodetskih instrumenata, upotrijebio riječi:

orijentacija – na tlu pomoću kompasa, topografske karte i okolnih objekata

navigacija – na moru ili letjelici pomoću žiroskopa – električnoga kompasa, obalnih radio-goniometara, radiofara, sekstanta, karte – terestričkih stajnica, pomorske karte

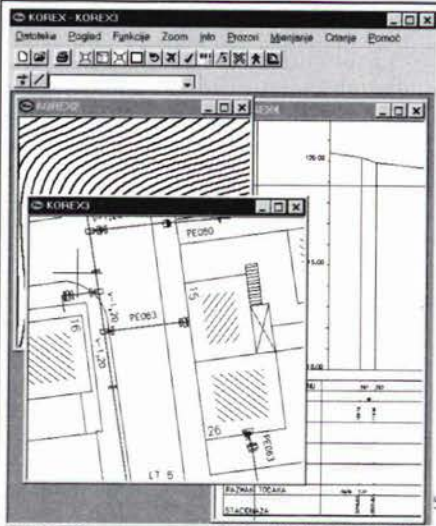
teragacija – na tlu pomoću satelitske informacije.

Tako za istraživanje postoji latinska riječ *investigare* – tragati, tj. investigacija. Naime, prikladnije je za suvremene (geodetske) metode određivanja koordinata na tlu govoriti teragacija, a ne navigacija, jer ne plovimo u čamcu ni u letjelici već hodamo.

U prevedenom naputku za *personal navigator* – priručni GPS prijamnik nailazimo na još neke pojmove i riječi: ... jednostavno slijediti smjer kompasa ... prikazan prsten kompasa ... navigacijsko vodstvo ... . A za navedeno već postoje u navigaciji riječi: KURS, RUŽA KOMPASA, AZIMUT. Čemu onda uvoditi zbrku? Za *Trac Back* iz istog naputka, tj. za *poratak na mjesto otkud ste krenuli*, treba reći *uratiti se istim putem*.

Da me se krivo ne shvati kao da nedostojno uveličavam svoje zamisli. Ne. Moja je želja vrlo skromna, tj. samo da zamislama potaknem druge na razmišljanje.

Božidar Kanajet

Kos KORA 2000

Obrada geodetskih podataka

- Unos mjerenih podataka preko tastature ili iz totalne stanice
- Računanje poligonskog vlaka, polara, ortogonala i nivelmana
- Računanje površine
- Ispisi formulara navedenih računana
- Automatska raspodjela na planove i izrada standardnog opisa
- Transformacije
- Digitalizacija geodetskih planova digitalizatorom ili skeniranjem
- Crtanje: linije, simboli, tekstovi, krivulje, šrafure, padnice...
- Generiranje opisa vodova: šifre, visine, dubine, frontovi, ulice
- Generiranje uzdužnog i poprečnog profila
- Generiranje slojnica
- Crtanje na printerima i ploterima podržanim od W95 ili noviji
- Automatska izrada mreže prilikom crtanja
- GIS u kombinaciji sa podacima iz relacijskih baza
- Priprema ulaza za GIS sustave
- Uvoz i izvoz crteža u DXF formatu

KOS Software
Voćarska 16, Šenkovec
tel: 01 3395 644, e-mail: kos@zg.tel.hr

	000	1.31.0.33	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
For (teži preko F1)	195.766	1572.294	270.808	100000.000	0.005	41.000	0.006
NGNGPT1021	167°53'52"	902.567	-444.406	0.047	443.919	0.054	6 451 104.947
	282°36'29"	282°36'30"					-444.419
NGNGPT1020							443.973

$f = 0^{\circ}00'13''$ ($\Delta f = 0^{\circ}01'25''$) $f_y = 0.047$ $f_x = 0.054$ $f_d = 0.071$

Uzdužna pogreška $\Delta f = 0.005$ ($\Delta f = 0.351$)   Poprečna pogreška $\Delta w = 0.071$ ($\Delta w = 0.138$)

RELATIVNA TOČNOST f : 1:2656 (1:3000 prema pravilniku GEODETSKE UPRAVE) GLAVNI VLAK

